

Π Α Λ Η Ε Σ   Α Ν Α Μ Ν Η Σ Ε Ι Σ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά τήν : 6 ην
Αύγούστου 1972, ήμεραν Κ Υ Ρ Ι Α -
Κ Η Ν   καί ώραν : 20.30 - 21.00

Τήν έκπομπήν παρουσιάζουν ο ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καί ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥ -
ΚΑΚΗΣ. Τραγουδά ή ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ .

178

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ   Στήν τελευταία μας συνάντησι, αγαπητέ μου Δημήτρη, μιλούσαμε για διάφορες αθηναϊκές φρονολογίες που πρέπει να τις έχη υπ' όφιν του κάθε αθηναίος που ενδιαφέρεται για τήν ιστορία τής 'Αθήνας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Ναι, τό θυμάμαι. Καί σε ποιά χρονολογία είχαμε σταματήσει ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ   Στά 1838, τότε που μ' ένα βασιλικό διάταγμα του "Οθωνος, άλλαξε ή ήμερομηνία του έορτασμού τής 'Εθνικής 'Εορτής που έως τότε πανηγυριζότανε τήν πρώτην 'Ιανουαρίου κάθε έτους, ενώ από τά 1838, ο πανηγυρισμός μετετέθη στις 25 Μαρτίου, όπου καί παραμένει από τότε.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Μάλιστα. Καί, προχωρούμε χρονολογικά, αλσά κάναμε μία παράλειψι

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ   Τί είδους παράλειψι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   "Εξη χρόνια νωρίτερα, στά 1832, έχει αρχίσει ή ανοικοδόμησις τής 'Αθήνας. Καί ένας από τούς πρώτους που έκτισεν ένα διώροφο σπίτι στά Πατήσια, είναι ο Άγγλος ναύαρχος Μάλκολμ, διοικητής τής ναυτικής μοίρας που ναυλοχούσε στον Πειραιά. 'Ο Άγγλος ναύαρχος κάνει μία καινοτομία που ξενίζει τούς αθηναίους. Μεταφέρει τά υλικά για να κάνη τήν οίκοδομή του με ένα κάρρο

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ   Καί είναι σημαντικό γεγονός αυτό ; "Εως τότε πως γινότανε ή μεταφορά οίκοδομησίμου υλικού ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι μονάχα του ύλικου γιά τό κτίσιμο τών σπιτιών, μά καί όλων τών έμπορευμάτων ή μεταφορά καί τών τροφίμων άκόμη, γινότανε μέ υποζύγια καί ίδίως μέ καμήλες.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Έχεις δίκαιο. 'Αφού καί τριάντα χρόνια άργότερα, στά 1868, όταν άρχισε ή κατασκευή τής γραμμής του πρώτου έλληνικού σιδηροδρόμου 'Αθηνών Πειραιώς, ή μεταφορά όλου του σχετικού ύλικου, σιδηροτροχιές, πέτρες, άσβέστης, τά πάντα γινότανε μέ καμήλες καί μέ γαιδουράκια. Δικαίως λοιπόν όταν στά 1832, ό άγγλος ναύαρχος Μάλκολμ μετέφερε τά τουβλα του καί τίς πέτρες μέ κάρρο στά Πατήσια, όπου έκτισε τήν έπαυλί του, νά ένθουσιάστηκαν οί άθηναίοι βλέποντας γιά πρώτη φορά ένα κάρρο μέ δυό άλογα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι μόνο ένθουσιάστηκαν, μά βρέθησαν μερικοί τότε κεφαλαιοϋχοι άθηναίοι πού σκέθησαν νά ιδρύσουν σχετική έπιχείρησι. Μάζεψαν λοιπόν τότε τό ποσό τών πέντε χιλιάδων δραχμών έδρυσαν μιá εταιρεία πού τήν ώνόμασαν : 'Επιχείρησι Μεταφορών " καί έφεραν από τήν 'Ιταλία εικοσι κάρρα πού τά νοικιάζανε σέ όποιους θέλανε νά τά έκμεταλλευθοϋνε. Καί τότε, όπως μου έλεγε κάποτε ό μακαρίτης ό Καμπούρογλου, ό γνωστός άθναιογράφος, έδημιουργήθηκε γιά πρώτη φορά σάν έπωνυμο ή λέξις...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Στάσου καί τό μαντεύω αυτό τό έπωνυμο : Κ α ρ ρ ᾶ ς...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ φυσικό. "Ένας πού διέθετε ένα κάρρο καί τό έκμεταλλεϋότανε, έπαιρνε καί τό σχετικό έπωνυμο σάν χαρακτηριστικό : ό Γιάννης ό Καρρᾶς, ό Παντελής ό Καρρᾶς, ό Πέτρος, ό Σαράντης, ό Ελιουμής ό Καρρᾶς
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φιά στάσου Γιάνιο. Αυτό τό τελευταίο όνομα πού ειπες : Γιαμουμής Καρρᾶς, τό έχεις άκουστά ή τό ειπες τυχαία ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Ομολογώ ότι τό ειπα τυχαία.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' ἔκανες διάνα, γιατί ὑπῆρξε ἕνας περίφημος καί ὀνομαστός Γρακουμῆς Καρρᾶς, πού εἶχε ἀγοράσει δικό του ἕνα τέτοιο μεταφορικό μέσον καί ἔκανε διαφημῆσι μέ τόν τελάλη στίς γειτονιές :

Νά ξέρετε ὅτι ὁ Γρακουμῆς ὁ Καρρᾶς
ἀναλαμβάνει πάσας τὰς μεταφοράς
καί τόν βρίσκετε στόν καφενέ τοῦ Ταμπακάρη
τόν ναργιλέ του νά φουμάρη...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μπράβο τοῦ Γρακουμῆ. Προοδευτικός ὁ ἄνθρωπος. Μά δέν μου λές εἶχανε φθάσει τὰ κάρρα στήν Ἀθήνα καί τὰ εἶχανε φέρεи ἀπό τήν Ἰταλία. Ἀμάξια δέν ὑπῆρχαν ἀκόμη ; Ἐννοῶ τὰ παλαιά ἀμάξια, τὰ λαντώ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὑπῆρχαν ἐλάχιστα ἰδιωτικά. Μερικοί πρέσβεις ξένων κρατῶν εἶχανε τὰ ἀμάξια τους καί ^{μερικοί} ~~ἐλάχιστοι~~ πλούσιοι ἀθηναῖοι. Καί ἔχομε ἕνα ντοκουμέντο ἐπίσημο γιά τήν ^{κατάστασι} ~~ἐκκένωσι~~ τῶν ἀμαξιῶν, γύρω στά ~~ἔσχατα~~ 1850.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἐπίσημο ντοκουμέντο ; Δηλαδή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στά 1850, ἐδῶ κι' ἑκατόν εἴκοσι δύο χρόνια, φθάνει στόν Πειραιᾶ ἀπό τήν Κωνσταντινούπολι, ἕνας διάσημος γάλλος λογοτέχνης ὁ Γουσταῦδος Φλωμπέρ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ γνωστός. Αὐτός πού ἔγραφε τήν " Κυρία Μποβαρύ ", τήν " Σαλαμπό " καί ἄλλα μυθιστορήματα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γράφει λοιπόν ὁ Φλωμπέρ γιά τήν ἀφιξί του στόν Πειραιᾶ :

Ἐπεβιβάσθημεν ἀμάξης, τῆς ὁποίας ἡ νεότης θά εἶχε παρέλθει τουλάχιστον πρό τεσσαρακοταετίας, διότι ἔτριζεν εἰς ἕναστον τιναγμόν. Ὁ ἀμαξηλάτης ~~ἐπέβηκεν~~ ἔφερεν ἔνδυμα ἐθνικόν, φουστανέλλαν, ἐκράδαινε δέ μέγα μαστίγιον, ὡσάν νά ἦτο καριοφίλιον ἢ γιαταγάνι. &

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μά κάτι τέτοιο ἀναφέρει πολύ ἀργότερα κι' ἕνας γάλλος ἀξιωματικός τοῦ ναυτικοῦ, ὁ Ριβιέρ, πού γράφει ὅτι οἱ ἀμαξηλάται τῶν Ἀθηνῶν, δίδουν ἐντύπωσιν πολεμιστῶν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 21, μέ τὰς φουστανέλλας των καί τὰ μαστίγια των...

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί συνεχίζομε τήν χρονολογική μας αφήγησι Γιάγιο. Στά 1843, βασιλεύει σάν απόλυτος Μονάρχης ὅπως εἶπαμε ὁ "Ὀθων. Ὅμως, ἕνα πρωῖ - στίς 3 Σεπτεμβρίου 1843 - ἐκδηλώνεται μιὰ συνωμοσία. Ὁ λαός τῆς Ἀθήνας, μέ ἀρχηγούς ~~ἐπὶ~~ τόν Δημήτριο Καλλέργη, συνταγματάρχη τότε τοῦ ἑλληνικοῦ Στρατοῦ καί τόν περίφημο Μακρυγιάννη, τόν παλαιό ἀγωνιστή, συγκεντρώνεται στό Παλάτι τοῦ "Ὀθωνος καί ζητᾷ Συνταγματική Βασιλεία. Ὁ "Ὀθων, ἀναγκάζεται νά ὑπογράψῃ τό διάπραγμα γιά τήν σύγκλησι τῆς πρώτης Ἐθνοσυνελεύσεως πού θά συντάξῃ τό Σύνταγμα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί γιά ἀνάμνησι αὐτοῦ τοῦ γεγονότος, ὁ Μακρυγιάννης πού ἦτανε τότε πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, μετονομάζει τόν κήπο τῶν Μουσῶν, πού ἦτανε μπροστά στό Παλάτι : Πλατεῖα Συντάγματος ὅπως λέγεται ἀκόμη καί σήμερα...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα καί χαράζει ἕνα καινούργιο δρόμο, παράλληλο πρός τήν ὁδόν Πατησίων, πού τόν ὀνομάζει : Ὀδόν Τρίτης Σεπτεμβρίου, ὅπως λέγεται ἀκόμη καί σήμερα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἄς μάθουν λοιπόν οἱ σύγχρονοί μας ἀθηναῖοι, ὅτι αὐτά τά δύο τοπωνύμια, ἡ πλατεῖα Συντάγματος καί ἡ ὁδός 7^{ης} Σεπτεμβρίου, ὑπάρχουν καί ὑφίστανται ἀπό τά 1843 !...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί προχωροῦμε χρονολογικά
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Στάσου. Πρίν προχωρήσωμε, ἄς κάνωμε μιὰ μικρή διακοπή μέ κανέ να παληό τραγοῦδι. Ἡ Κλειώ θά μᾶς θυμίσῃ τό παληό ρομαντικό τραγοῦδι : Νυχτώνει - Ξημερώνει.
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (ἡ ἀπόστολή τῆς Κλειώ) Νυχτώνει - Ξημερώνει
Κ.λ.π. Κ.λ.π.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τώρα ἄς προχωρήσωμε στά ἀθηναϊνά γεγονότα χρονολογικά
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στά 1844, στίς 6 Αὐγούστο ἢ ἀκριβῶς τοῦ 1844, γίνεται πρωθυπουργός ὁ Κωλέττης, ὁ Ἰωάννης Κωλέττης, ἀρχηγός τοῦ λεγομένου Γαλλικοῦ Κόμματος

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιατί λεγότανε " Γαλλικό Κόμμα " ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ο άρχηγός του Κόμματος, ο 'Ιωάννης Κωλέττης ήτανε γιατρός και είχε σπουδάσει στην Γαλλία. Παλαιότερα μάλιστα είχε χρηματίσει και προσωπικός γιατρός του 'Αλή Πασά. 'Επειδή ήτανε γαλλόφιλος, ο πρέσβυς της Γαλλίας προσπαθοῦσε νά κάνη τά κέρφια του και νά επιβληθῆ στό νεοσύστατο μικρό Κράτος μας μέ τόν Κωλέττη.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καταλαβαίνω. 'Ο Άγγλος πρέσβυς, φυσικά, δέν θά είχε άδρανήσει και θά εδῶε είχε κάποιο αντίπαλο κόμμα...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί είχε προσεταιρισθῆ τὸ λεγόμενο " 'Αγγλικό Κόμμα " μέ άρχηγό τόν 'Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο. Τότε άρχισεν ἕνας ἔμφύλιος πόλεμος, αλλά εἰρηνικός. 'Ο πόλεμος μεταξύ αὐτοχθόνων και ἑτεροχθόνων. Οἱ αντίπαλοι πολῖτες φαινόntonουσαν ἀπό τὸ ντύσιμό τους.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιατί ἀπό τὸ ντύσιμο ; φοροῦσανε στολές ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι βρέ ἀδελφέ. 'Απλούστατα οἱ αὐτόχθονες φοροῦσανε φουστάνελλα ὅπως και ὁ Κωλέττης, ἐνῶ οἱ ὀπαδοί του Μαυροκορδάτου πού φοροῦσε ρεντιγιότα και ψηλό καπέλλο, ήτανε ντυμένοι μέ εὐρωπαϊνά, μέ φράγινα ὅπως τά ἀποκαλοῦσανε τότε, σάν κι'αὐτόν.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τὸ θέμα της διαμάχης ποῖό ήτανε ; Τὸ ντύσιμο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι Γιάννη μου. Τί ντύσιμο ήτανε ἡ διάκρισις τῶν ἀντιπάλων. Τὸ θέμα του καυγᾶ ήτανε ὅτι οἱ αὐτόχθονες, οἱ ντόπιοι λέγανε 'Εμεῖς και οἱ πατεράδες μας πολεμήσαμε και ἑλευθερώσαμε τήν 'Ελλάδα. 'Εμεῖς πρέπει νά παίρνωμε τίς δημόσιες θέσεις. Δέν μποροῦν νά γίνωνται δημόσιοι ὑπάλληλοι οἱ ἑτερόχθονες, οἱ ξένοι, Ἕλληνες βέβαια κι'αὐτοί, πού είχαν ἔρθει ἀπό τήν Ρουμανία, τήν Ρωσία, τήν Γαλλία, τήν 'Ιταλία. Καί μάλιστα ναμαρώνανε λέγοντας και τραγουδῶντας : Πέντε λόξεις φουστάνελλα - βράζουν τά ψηλά καπέλλα...

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μάλιστα. Κάποτε ἔχομε ξαναμιλήσει γι' αὐτό τό ζήτημα καί θυμήθηκα ὅτι οἱ ἑτερόχθονες ἀπαντούσανε : Τά καπέλλα τά ψηλά καί ὁ τόπος πάει καλά. Καί πῶς χαλαρώθηκε αὐτή ἡ ἔντασις μεταξὺ ρεντινγιότας καί φουστανέλλας ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅπως εἶναι φυσικό, μέ τόν καιρό. Οἱ νέοι πού ἄρχιζαν νά πηγαίνουν στό Πανεπιστήμιο, γιά νά γίνουν ἐπιστήμονες, δέν φορούσανε πιά φουστανέλλα, μά ντυνόntonτουσαν εὐρωπαϊκά. Τότε ἄρχισε καί ἡ διάκρισις στά ραφτάδια ; Οἱ Ἑλληνοράπται ἀπό τή μιὰ μεριά, ὅσοι ράβανε φουστανέλλες καί οἱ φραγκορράπται ὅσοι ράβανε εὐρωπαϊκά, φράγκικα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μάλιστα. Καί γιά πολλά πολλά χρόνια εἶχε μείνι καί γιά τίς μοδίστρες, ἡ λέξις : φραγκορραφτοῦ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί φθάνομε σέ μιὰ συνταρακτικὴ χρονολογία γιά τήν νεώτερη Ἑλλάδα καί ἰδίως γιά τήν Ἀθήνα, στά 1849.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 1849 ; Τί συνέβη τότε δηλαδή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Συνέβη ἡ ἱστορία τοῦ Πατσίφιο. Ἔχεις ἀκούσει νά γίνεται ποτέ λόγος γιά τόν ^{Δαυῖδ} ~~δαυῖδ~~ Πατσίφιο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δαυῖδ Πατσίφιο ; Ἀπό τό ὄνομά του μαντεύω ὅτι θά ἦτανε ἑβραῖος.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Ἰσραηλίτης ἔμπορος, ἄγγλος ὑπήκοος καί ἀρμετά πλούσιος. Ὑπῆρχε τότε τό ἔθιμο, κάθε Μεγάλη Ἑβδομάδα νά φτιάχνουν οἱ ἀθηναῖοι, ἓνα ἀνθρώπινο ὁμοίωμα, σέ φυσικό μέγεθος ἀπό πανιά καί ἄχυρα καί ροκανίδια, νά τό κρεμοῦν κάπου καί νά τοῦ βάζουνε φωτιά.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ναί μάλιστα. Τώρα τό θυμᾶμαι. Ἦτανε τό κάψιμο τοῦ Ἰούδα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Τό κάψιμο τοῦ Ἰούδα. Ὅμως ἐκείνη τήν χρονιά στά 1849, ἡ Ἀστυνομία ἀπηγόρευσε νά γίνη τό κάψιμο τοῦ Ἰούδα πού συνήθως γινότανε στήν μικρὴ πλατεῖα τῶν Ἀγίων Ἀσωμάτων καί ἀπηγόρευσε τό κάψιμο, γιατί ἔγραφαν οἱ ἔφημερίδες ὅτι

ἀφοῦ μέ τό Σύνταγμα ἐπιβάλλεται ἀνεξιθρησκεία, δέν ἐπιτρέπεται νά συνεχίζεται αὐτό τό ἔθιμο μέ τό κάφιμο τοῦ 'Ιούδα. "Ἐτσι ἡ 'Αστυνομία ἀπηγόρευσε τό κάφιμο τοῦ 'Ιούδα, μά κατὰ σύμπτωσιν, σ' αὐτήν τήν πλατεῖα τῶν 'Αγίων 'Ασωμάτων κατοικοῦσε αὐτός ὁ Ἰσραηλίτης ἔμπορος ὁ Δαυῖδ Πατσίφινο καί οἱ ἀθηναῖοι ἀπέδωσαν τήν ἀπαγόρευσι σ' ἐνέργειες δικές του... 'Αναβρασμός στήν 'Αθήνα...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί τί ἔγινε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μή βιάζεσαι καί θά τά ποῦμε. Προηγουμένως ἄς θυμηθοῦμε καί κανένα τραγοῦδι, ἔτσι γιά γά μήν ξεχνᾶμε καί τήν τέχνη μας.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πολύ σωστά. 'Η Κλειώ θά μᾶς τραγουδήσῃ : Τά μαῦρα μάτια τήν ἀύγῃ...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Τά μαῦρα μάτια τήν ἀύγῃ...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Ανυπομονῶ νά μάθω τήν συνέχεια τῆς ἱστορίας τοῦ Πατσίφινο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οἱ ἀθηναῖοι μαίνονται ἐναντίον τοῦ Πατσίφινο ἐπειδή νομίζουν ὅτι γιά χατήρι τοῦ ἡ 'Αστυνομία ἀπηγόρευσε τό κάφιμο τοῦ 'Ιούδα. Καί μερικοί μπράβοι καί κουτσαβάκηδες, εἰσβάλλουν στό σπίτι του καί τά κάνουν ὅλα γυαλιά καρφιά. Σπάσανε τζάμια, κατρέφτες, ποτήρια, πιᾶτα καί ὅλα του τά ἔπιπλα. Φυσικά ὁ Πατσίφινο πού ἦτανε ἄγγλος ὑπήκοος κατέφυγε στήν 'Αγγλική Πρεσβεῖα ἡ ὁποία ἔστειλε στήν 'Ελληνική Κυβέρησι μιά διακοίνωσι καί ζητοῦσε ἀποζημίωσι γιά τόν Πατσίφινο πόσα νομίζεις ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ ~~Ἄρα~~ Ποῦ νά φαντασθῶ ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Οκτακόσιες ὀγδόντα ἕξη χιλιάδες, ἐπτακόσιες τριάντα ἕξη καί 67 λεπτά...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τί λές βρέ ἀδελφέ... Τά 67 λεπτά μου ἀρέσουν ἰδιαίτερα. Δηλαδή κοντά ἓνα ἑκατομμύριο δραχμές.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φυσικά ἡ ἀπαίτησις αὐτή ἀπερρίφθη καί ἀπό τότε, ἀπό τόν 'Απρίλιο τοῦ 1849 ἕως τόν Δεκέμβριο, ἡ ἀγγλική πρεσβεῖα ἔστειλε διαρκῶς ἀπειλητικῆς διακοινώσεις στήν 'Ελληνική Κυβέρησι...

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τελικά τί απέγινε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τά πράγματα ἔφθασαν σέ τέτοιο σημεῖο, πού ἡ Ἀγγλία ἔστειλε τήν ἐπομένη τῶν Χριστουγέννων, 26 Δεκεμβρίου 1849 τεράστιο στόλο στόν Πειραιᾶ καί ἀπέκλεισε τήν Ἀθήνα. Ἐπενέβησαν οἱ Γάλλοι, ἔγιναν ἀλλεπάλληλες διπλωματικές προστριβές καί τελικά, ἀφοῦ ὁ ἀποκελισμός κράτησε πέντε μήνες, ἔγινε μιᾶ διαιτητική ἐπιτροπή γιά τήν ἀποζημίωσι τοῦ Πατσίφικο, ὁ ὅποῦς ἀπό τίς διττανόσιες τόσες χιλιάδες δραχμές πού ζητοῦσε, πήρε τρεῖς χιλιάδες ἐπτανόσιες πενήντα δραχμές καί... τό ζήτημα ἔληξε.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τώρα θά σοῦ πῶ κι' ἐγώ κάτι γιά νά σέ καταπλήξω.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιά νά δοῦμε...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἔχεις ἀκούσει τήν φράσι : Τόν καιρό τῆς κολώνας ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐγώ τήν ἔχω ἀκούσει καί τήν ξέρω, θά ἤθελα ὁμως νά ἰδῶ τί ξέρεις ἐσύ γιά τόν " καιρό τῆς κολώνας ".
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἡ φράσις " τόν καιρό τῆς κολώνας " εἶχε μείνει σάν σημαδιακό χρονολογικό σημάδι στήν παλαιά Ἀθήνα. Λέγανε οἱ Ἀθηναῖοι : Αὐτό τό σπῆτι κτίσθημε στόν καιρό τῆς κολώνας... Ὁ παπούς μου πέθανε τόν καιρό τῆς κολώνας... Καί αὐτός ὁ καιρός τῆς κολώνας, ἀνάγεται στά 1852 καί ἀκριβέστερα ἀκόμη στίς 15 Ὀκτωβρίου τοῦ 1852. Τήν νύχτα ἐκείνη δεν κοιμήθηκε κανένας Ἀθηναῖος. Κανένας, μά κανένας... ὅλοι περιμένανε τόν θάνατο γιατί εἶχε ξεσπάσει τέτοια καταιγίδα, πού ὅλοι πιστεύανε ὅτι ἔφθασε ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου. Τέτοια καταιγίδα καί λαίλαψ, πού ξερίζωσε ὅλα τά δένδρα τῆς πόλεως, ἀνήρπασε στέγες σπιτιῶν, ἐσάργωσε ὅλα τά φανάρια καί ἔρριξε χάμω μιᾶ ἀπό τίς κολῶνες τοῦ Ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Αὐτό τό γεγονός ἔκανε τόσην ἐντύπωσι ὥστε γιά πολλά χρόνια οἱ Ἀθηναῖοι λέγανε : Τόν καιρό τῆς κολώνας... Ἔτσι δέν εἶναι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβῶς ἔτσι Γιάγκο μου καί μπράβο πού τό ξέρεις. Μόνο πού μου δημιουργεῖς μιᾶ ὑποψία : Πῆπως γεννήθηκαν τόν καιρό τῆς κολώνας ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μακάρι νά εἶχα γεννηθεῖ τότε καί νά ζοῦσα ἀκόμη σήμερα γιατί θά ἦμουν ἑκατόν εἰκοσι ἔτων.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα, ἑκατόν εἰκοσι χρόνια περᾶσανε ἀπό τότε. Καί δύο χρόνια ἀργότερα, στά 1854, ἀντηχεῖ ἕνα τραγοῦδι σ' ὄλους τοὺς δρόμους 'Αθηνῶν καί Πειραιῶς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί τραγοῦδι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τραγοῦδι πρόχειρο, ὑποτυπῶδες ἀλλά παλλημαρίσιο, δηλαδή ἐδῶ πού τὰ λέμε : φευτοπαλλημαρίσιο. "Ακουσέ 'το :

"Αν σᾶς βαστάη Φράγκοι - 'Ελᾶτε στήν στερηά
πού θά 'βρετε τῆς Πλάνας - καί τοῦ Ψυρρή παιδιᾶ
'Ελᾶτε 'Αγγλογάλλοι - μέ τὰ γαλόνια σας
μασσᾶμε καί τουφέκια - καί τὰ κανόνια σας...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιατί τόση πρόκλησις ἐναντίον τῶν "Αγγλων καί Γάλλων ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βοισιόμαστε εἶπαμε στά 1854 καί μαίνεται ὁ Κριμαϊνός πόλεμος. "Αγγλοι, Γάλλοι καί Τούρκοι ἔχουν συμμαχήσει ἐναντίον τῆς Ρωσίας. Βρίσκουν εὐκαιρία ἡ Θεσσαλία καί ἡ "Ηπειρος νά ξεσηκωθοῦν κατὰ τοῦ τουρκεικοῦ ζυγοῦ. Ἡ Κυβέρνησις δέν θέλει τέτοιο πρᾶγμα. "Ομως ὁ "Οθων καί ἡ "Αμαλία, ἐνισχύουν τήν ἀποστολή ἐθελοντῶν ἀπό τήν ἐλεύθερη Ἑλλάδα. Οἱ "Αγγλοι καί οἱ Φρανστέζοι πού βρίσκονται σέ πόλεμο καί ἔχουνε συμμάχους τοὺς Τούρκους, τί νά κάνουν ; Νά 'χθύν κι' ἄλλο πονοκέφαλο πῶς τους ; Στέλνουν λοιπόν μιᾶ μοῖρα στόλου στόν Πειραιᾶ καί ~~ἐπίσης~~ ^{μέ} μιᾶ ἀπόβασι δύο χιλιάδων ἀνδρῶν κάνουν κατοχή στήν Ἀθήνα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μάλιστα. Καί ὅπως λέει ἡ παροιμία, ἐνός καιοῦ δοθέντος μύρια ἔπονται. Ξέρεις τί ἐννοῶ : Τά στρατεύματα τῆς κατοχῆς, μεταφέρουν στόν Πειραιᾶ καί στήν Ἀθήνα τήν περίφημη χολέρα τοῦ 1854.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. 1854, ή εποχή της χολέρας, ή πιό τραγική περίοδος της παλαιάς 'Αθήνας, πού κράτησε 45 μέρες, έναμису μήνα. Σκέφου Γιάγιο ότι σ' όλους τούς δρόμους άναβαν φωτιές, γιατί τό 'Ιατροσυνέδριο είχε πεϊ ότι με τήν φωτιά καθαρίζει ή άτμοσφαϊρα. Οίκογένειες όλόκληρες ξεκληρίστηκαν από τήν έπιδημία και μέσα σε λίγες μέρες, ή πρωτεύουσα άδειασε κυριολεκτικά γιατί όλοι οι άθηναϊοι φεύγανε για τά χωριά και τά νησιά. Σκέφου ότι ό ιστορικός Νικόλαος Δραγούμης γράφει : 'Η πόλις όλη έσίγησεν ως ε'ν άπέραντον νεκροταφεϊον...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καλύτερα όμως νά διακρίψωμε αύτήν τήν τραγική αφήγησι και νά θυμηθοϋμε κανένα τραγοϋδι...
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Ευπνώ και μου 'παν έφυγε ή κόρη π' αγαθούσα και κατεβαίνω στόν γιαλό τήν θάλασσα παραιαλώ τήν πικροκυματοϋσα...
- Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καμμιά άλλη ιστορική χρονολογία της παλαιάς 'Αθήνας, μήπως θυμάσαι αγαπητ' μου Δημηρή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια, στά 1859, πέντε χρόνια μετά τήν χολέρα και συγκεκριμένα τήν 10 ην Μαΐου του 1859.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί έγινε αύτήν τήν ήμέρα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Εγιναν τά περίφημα και περιλάλητα ιστορικά Σ ι α δ ι κ α .
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σιαδικιά ; Τί ήτανε πάλι αυτά ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τά σιαδικιά ; Ταραχές και μάλιστα : Ταραχές μετά μουσικής.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ταραχές μετά μουσικής ; Δηλαδή ; 'Ομολογώ ότι δέν τό καταλαβαίνω αυτό.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δένα Μαΐου Γιάγιο μου, του 1859. 'Ημέρα Κυριακή, θερμή και λιόλουστη. "Όλη ή 'Αθήνα, ξεκινά για τό πεδϊον του "Αρεως τό σημερινό "Αλσος ή Πάρη της λεωφόρου 'Αλεξάνδρας. 'Ελεϊ γινότανε ό Κυριακάτικος περίπατος όλων των 'Αθηναίων γιατί έκει

έπαιάνιζε κάθε Κυριακή μουσική, ή στρατιωτική μπάντα. Τήν ήμέρα εκείνη δέκα Μαΐου, ό ήλιος έκαίγε πολύ και όλοι οι νέοι τής 'Αθήνας, οι φοιτηταί κυρίως και άλλοι νεαροί, έμφανίσθηκαν φορώντας φάδες ντόπιες στά κεφάλια τους, φάδες φτηνές πού τίς είχανε αγοράσει για να διαμαρτυρηθούν για τήν άκρέβεια τών φαθίνων καπέλλων του έξωτερικού.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί πώς άρχισαν οι ταραχές αυτές ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάποιος υπάλληλος έμπορίου καταστήματος είρωνεύθηκε δυό φοιτητάς λέγοντάς τους ότι αυτές τίς φάδες τίς φορᾶνε οι χωρικοί στά έλογά τους... Καταλαβαίνεις τί έγινε. Οι δυό φοιτηταί τόν τσάκισαν στό ξυλο τόν υπάλληλο, έτρεξε άλλος κόσμος να μπή στή μέση, οι φοιτηταί πού αυτο-εκαλοῦντο τότε : Χρυσή Νεολαία τής 'Ελλάδος, άντεπετέδησαν και έως του φθᾶση ή Χθροφυλακή όλος αυτός ό κόσμος δερνότανε άλύπητε, οι γυναίκες ούρλιάζανε, τά παιδιά κλαίγανε και ή μουσική... έπαιζε πάντα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί γιατί αυτές οι ταραχές άπειλήθησαν Σ ι α δ ι κ ᾶ ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διότι αυτά τά φαθίνα καπέλλα τά έλεγαν τότε : σιαδία.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σιαδία... και ή ιστορία έληξε εκείνη τήν ήμέρα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι. Τήν έπομένη είχε συνέχεια. Οι φοιτηταί καλέσανε τόν λαό τής 'Αθήνας να κάνη διαδήλωσι και να διαμαρτυρηθῆ κατά τής κυβερνήσεως. Στήν πραγματικότητα, αυτά τά Σιαδικιά, ήτανε ή πρώτη εξέγερσις τών 'Αθηναίων κατά του "Οθωνος και τής 'Αμαλίας πού έξεθρονίσθησαν ύστερα από ~~πέντε~~^{τρία} χρόνια, στά 1862.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τά Σιαδικιά λοιπόν. Είλικρινῶς δέν τό περίμενα να δημιουργήσουν ταραχές τά φαθίνα καπέλλα τής νεολαίας... "Εχομε ασφαλῶς και άλλες ένδιαφέρουσας χρονολογίες να θυμηθούμε, μά για τήν ώρα πρέπει να τελειώσωμε απόψε με κανένα μεταγενέστερο κάπως εϋθυμο τραγουδι. Καί σου προτείνω έν α περίφημο Ιταλιάνικο τραγουδάκι, τό " Κάρα πιτσίνα " πού σημαίνει : Μικρή μου άγαπη μένη. Είμαι βέβαιος ότι οι παλαιότεροι θα τό αναπολήσουν με πολλή εύχαρίστησι...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Κ ά ρ α π ι τ σ ί ν α Κ.τ.λ.Κ.τ.λ.